

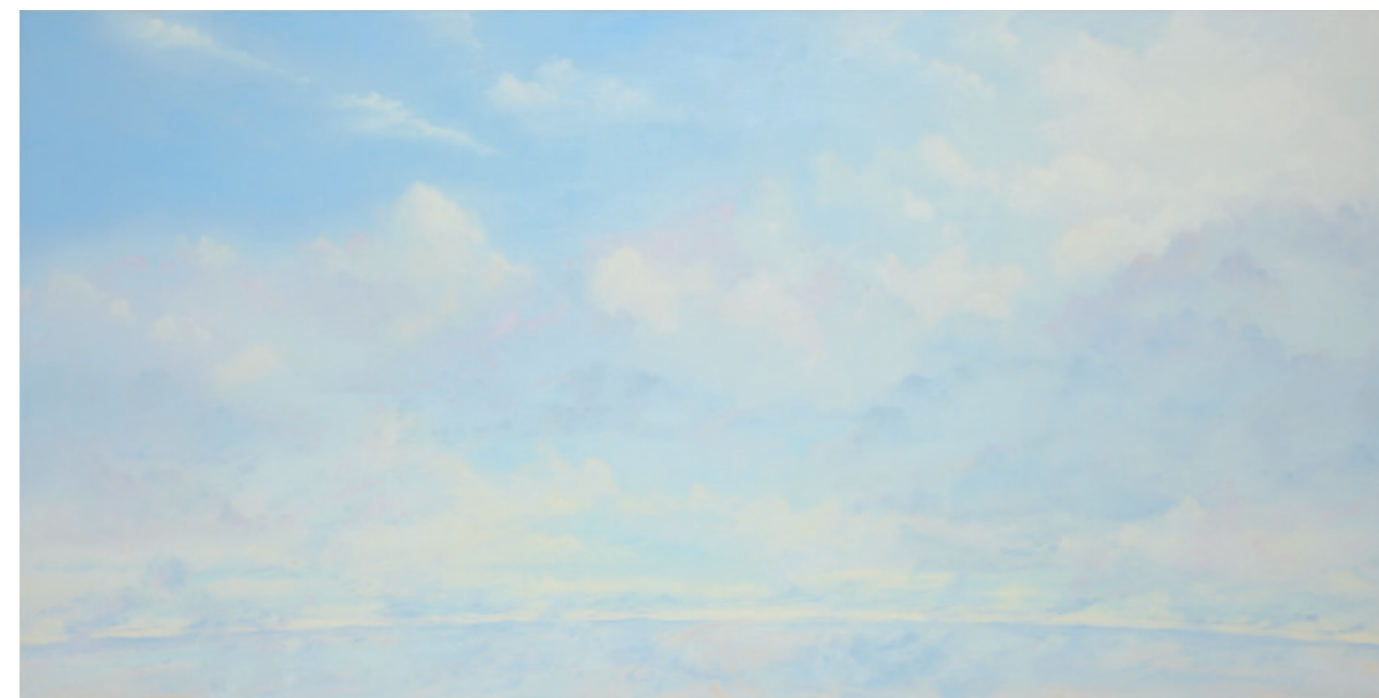
Meningen i det meningsløse

For [Ingeborg Stana](#) handler det å male om å gjenvinne meningen i noe som er potensielt meningsløst. – Jeg svermer rundt tomheten, sier kunstneren, som i april åpner separatutstilling på Galleri Fineart.

Tekst Linn Carin Dirdal

1

2

OSLO (KUNST): – Bildene mine er som kriminalmysterier. Du står tilsynelatende foran en harmonisk virkelighet, men ser du etter, er det noe som ikke stemmer.

Ingeborg Stana snakker med rolig stemme, følger horisonten i maleriet på veggen foran seg med fingeren – nedover fjellryggen som ruver bak det lette skydekket, over vannflaten og videre langs landskapet som dukker opp på andre siden. Realismen i bildet slår brister ved nærmere ettersyn, man oppdager at perspektivet er svakt forvridd.

– Naturskjønnhet er noe uangripelig. Det kommer veldig tydelig frem i stille, uberørte landskaper, hvor skyer og atmosfære er flyktige. Hva er i bevegelse og hva er varig? Hvor slutter himmelen, hvor slutter horisonten? Det leker jeg med i bildene mine.

Kunstneren har invitert meg inn i atelieret sitt på Sinsen, som for øyeblikket er fylt med nye verk til separatutstillingen *Landskap Endret* som åpner på Galleri Fineart 21. april. Stana har på seg en lyseblå skjorte, og går nesten i ett med de grandiose himmelhvelvingene på lerretene når hun beveger seg mellom maleriene som står til tørk på små traller. Det er store verk, 190 x 200 cm, og resultat av tidkrevende arbeid, forteller hun.

– Jeg bruker lang tid på bildene mine, opptil ett år. Lyset, strøket og stoffligheten må være bra, og jeg tar ofte foto av dem i svart-hvitt for å se om komposisjonen er god. Det skal stemme, du skal få følelsen av at det sitter.

– Og når er det? Når er et bilde ferdig?

– Det er veldig lett å starte på et maleri, men veldig vanskelig å avslutte det med eleganse. Det er ganger jeg har angret veldig på at jeg har jobbet videre på et bilde. Det er en utfordring, det er vanskelig å slutte.

Men det skal komme dit hen hvor maleriet ligner på et maleri, selv om det er figurativt.

Stana skulle egentlig bli restauratør, redde trebebyggelser og stavkirker, og dro til Firenze for å utdanne seg. Under studietiden ble hun oppfordret til å søke på kunstakademiet. Hun ble tatt opp, og snublet på mange måter inn i det som i dag har blitt en lang kunstnerkarriere hvor utforskning av skyer og natur har vært hovedtema de siste femten årene. Restaureringsfagets vitenskapelige tilnærming er likevel noe hun har tatt med seg inn i kunstnerskapet. Maleriene hennes starter der, med nøye planlegging av verkets viktigste element, lyset.

1 INGEBOURG STANA i atelieret sitt på Sinsen. Foto: Linn Carin Dirdal.

2 SVALBARD, olje på lerret, 90 x 180 cm. Foto: Jens Hamran.

Et godt maleri kan ikke bare være en etterligning, du må gi det liv.

– Lyset er livet i maleriet innenfor sjangeren jeg jobber i, og lyset kommer fra grunderingen, det første strøket. Før du legger det, må du vite om du vil ha nattehimmel, gyllent lys, rødt lys ... Skal det være nattehimmel, må du gjerne begynne med en dyp engelsk rød for å få den gode bassen i bildet, sier Stana, og lager en dyp, droneaktig dur med stemmen for å illustrere.

– Jeg begynner vitenskapelig, og så blir jeg mer og mer poet. Du må improvisere og slippe deg løs i strøkene, hvis ikke blir det for stivt. Et godt maleri kan ikke bare være en etterligning, du må gi det liv. Et figurativt maleri skal være en illusjon om noe, men det skal også ligne på et maleri. Det skal avsløre illusjonen, samtidig som det skal være illusjonsgivende. Den alliansen må være der for at det skal bli et godt maleri. →

Stana tar seg tid i setningene, prater tydelig som for å sørge for at betydningen av ordene ikke forsvinner. Omgivelsene er arrangert med samme presisjon. Malertubene ligger sirlig etter hverandre på skrivepulten under vinduet, det samme gjør penslene. Hun forsikrer meg om at det ikke er for anledningen, hun jobber best med orden rundt seg. Atelieret ligger i tredje etasje av et bygg plassert i høyden, og utsikten går fra Holmenkollen og helt ned til fjorden på godværsdager. Byen danner en stripe nederst langs vinduskarmen, resten av glasset er fylt med himmel. Komposisjonen minner om flere av Stanas arbeider, hvor store skydekker ruver over øde landskaper plassert langs lerretets nedre kant.

«Kjerringa mot strømmen» var kunstanmelder Lars

Eltons beskrivelse av Stana i forbindelse med separatutstillingen *Lost in the Woods* på GAD i 2011. Mens konseptkunsten har preget kunstfeltet, har Stana hele tiden holdt fast ved den verksbaserte kunsten, og insistert på å male naturskjønne motiver med én fot i samtiden og den andre godt plantet i historien. Hun omtaler renessansens komposisjonslære som sin «læremester». Charles Bouleaus bok fra studietiden om maleriets geometriske hemmeligheter ligger fortsatt fremme, tilsølt av malingsflekker etter flere års bruk. Hun er inspirert av romantikernes evne til å skape atmosfære i bildene, de engelske landskapsmalerne John Constable og William Turner, og her hjemme, Hans Gude.

– Når jeg jobber med maleri, er det verket som kommer først, ikke språket. Jeg tar utgangspunkt i det san-

1 LANDSKAP ENDRET I, olje på lerret, 190 x 200 cm. Foto: Jens Hamran.

2 VIDEO. – Å endre mediet, men beholde temaet er veldig skjerpene, sier Ingeborg Stana, som i de senere årene har utforsket kortfilmformatet, blant annet gjennom videoen *Lost in the Woods* (2011).

1

selige fremfor det man har vært totalt dominert av; den relasjonelle estetikken hvor opplevelsen er i sentrum, eller den konseptuelle, hvor språket kommer først.

Men, registrerer hun, kunstfeltet er i endring. Det er blitt moderne å være gammeldags, ok å være flink. Håndverket har fått en renessanse, noe fjorårets skulpturbiennale og Høstutstilling ble beviser på.

– Det tekniske var av høy kvalitet, og det virker som om kunstpublikummet setter pris på det i større grad. For bare ti år siden var det nesten som om det besudlet temaet – språket skulle komme først, ikke verket. Det er et tegn på at håndverk og teknikk har fått status igjen.

Stana omtaler seg selv som en utpreget melankoliker. Det er i melankolien hun henter skaperkraften, i dens element av tomhet og meningstap.

– Som biene svermer rundt en honningkrukke, slik svermer jeg rundt tomheten. Å male er for meg å gjenvinne meningen i en aktivitet som er potensielt meningsløs. Kanskje er det derfor jeg er så attrahert av maleriet. På 1830-tallet, da fotografiet kom, ble det jo erklært dødt. Det er blitt motbevist gang på gang, men det er mange som likevel lurer på hvorfor man maler i vår teknologiske tid. Men for meg er det noe pirrende ved å jobbe med det som er potensielt meningsløst.

Som mottaker kan man også potensielt bli møtt med melankolien i de store, åpne landskapsmaleriene, selv om paletten i de seneste arbeidene er mer fargerik enn før, gladere. Landskapet er i gult, himlene blå og skyene tangerer tidvis rosa og lilla.

– *Landskap Endret* er en maleriserie hvor det utopiske landskapet er forsterket, forklarer hun.

– Vi lever i en tid med mange trusler; klima, terror, overforbruk. Med klimakrisen har vi begynt å se på natur som noe negativt, noe truende, kaotisk. Men

hvordan kan naturen tenkes å være utopisk sett? Bildene er et motsvar til det dystre, litt negative forholdet vi har til naturen.

Stana har i senere år jobbet mye med kortfilm. De tre videoverkene hun hittil har laget, blir også med til utstillingen på Galleri Fineart i april, sammen med et knippe litografier. Mens litografiene ligger tett opp mot maleriet som uttrykk, beskriver hun videoverkene som en helt annen verden – en spennende veksling, som tvinger henne til å ta stilling til sitt eget prosjekt.

– Å endre mediet, men beholde temaet er veldig skjerpene. Hva er det du egentlig vil si? Når du kommuniserer gjennom maleriet, kommuniserer du med et språk som er stille. Når du kommuniserer gjennom film, er det et språk som er veldig komplekst – bevegelige bilder, lys, lyd, tid. Mens maleri er en innadvendt og asosial prosess hvor maleriet blir bra når jeg fordypet meg og er alene, er film en sosial prosess. For meg har det vært sunt å veksle.

Videoverkene begynte som en kommentar til maleriene, men har etter hvert fått sitt eget liv gjennom ulike festivaler rundt omkring i verden. Stana planlegger å jobbe videre med filmformatet, noe hun kan vie mer oppmerksomhet nå som maleriserien hun har fordypet seg i den siste tiden, er ved målstrukten.

– Det urolige moderne mennesket som ser etter noe ekte ... Det kan stå som et symbol på hvor jeg tenker at bildene mine er plassert. ☺

Aktuell med utstillingen *Landskap Endret* hos Galleri Fineart i Oslo 21. april–3. mai.

INGEBORG STANA (F. 1968)

→ Billedkunstner, grafiker, videokunstner, bor og jobber i Oslo.

→ Utdannet ved det statlige kunstakademiet i Firenze (1991–1992) og ved Statens kunstakademi i Oslo (1992–1996).

→ Har tidligere hatt flere separatutstillinger i Norge, blant annet i Aalesunds Kunstforening og på GAD, og har deltatt på en rekke utstillinger og festivaler i Europa, Kina og Russland.